

DE ZANDDIJK THANS BESCHERMD NATUURMONUMENT

Bij beschikking van de staatssecretaris van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk van 21 februari 1974, NBOR/S-13092 zijn de z.g.n. Zanddijk en de ten zuiden daarvan gelegen weidegronden tot aan de Oosterdijk aangewezen als beschermd natuurmonument; in de zin van de natuurbeschermingswet.

Uit de bij deze beschikking behorende toelichting nemen wij het volgende over:

"De Gooikust bij Naarden is een gedeelte van de oude Zuiderzeekust tussen Fort Ronduit, de noordelijkste fortificatie van de vesting Naarden, en de uitspanning Oud-Valkeveen.

Het als beschermd natuurmonument aangewezen gebied bestaat uit een breed, grillig gevormd oevergebied, alsmede uit de zogenoemde "Zanddijk" en achter deze dijk gelegen lage weidegronden.

De "Zanddijk" wordt gevormd door een twintig tot veertig meter brede verlandingszone, die voor een groot deel is begroeid met riet; deze moerasachtige zone gaat naar de landzijde over in een circa tien meter brede zandstrook, welke de indruk geeft van een oorspronkelijke afslagkust, en ten slotte in een hoge glooiende wal, die grenst aan het weide gebied.

Na de afsluiting van de Zuiderzee is een geleidelijke ontziltiging van het gebied in gang gezet, welke vooral in de met water doorspoelde gronden zeer snel is gegaan. In de hoger gelegen gebieden, waarin uitspoeling van het zout uitsluitend door regenwater geschiedt, is de ontziltiging niet volledig, zodat het milieu nog een zilt karakter vertoont.

Deze veranderingen hebben geleid tot een verscheidenheid van milieu-typen en tal van overgangen daartussen, waardoor een afwisselend vegetatiepatroon is ontstaan. Daarin komen naast een aantal zoutminnende planten zoals blauwe zeedistel, zandhaver en zeepostelein plantesoorten voor welke thuishoren in het zoete milieu, alsmede enige zogenoemde stroomdalplanten zoals kruisdistel en kattedoorn. Van deze laatste soort is het natuurmonument de enige groeiplaats in het Gooi. De zoutminnende planten komen vooral op de hoog gelegen gronden voor, met name op de "Zanddijk".

De betekenis van het natuurmonument wordt niet alleen gevormd door het voorkomen van zoutminnende planten temidden van een over het algemeen zoet milieu, maar ook door de opbouw van het milieu. In tegenstelling tot andere in Nederland voorkomende kustbegeleidende milieus, waar in het algemeen de hogere gronden een minder zilt karakter hebben dan de lagere, vertonen in het onderhavige natuurmonument door de wijze van ontziltiging de hoger gelegen gronden een zilter karakter dan die welke lager gelegen zijn. De in het natuurgebied voorkomende zoutminnende planten groeien dan ook onder minimale bestaansvoorwaarden. Zulk een situatie is van groot belang voor het ecologisch onderzoek in verband met de vraag, welke eisen plantesoorten aan milieuomstandigheden stellen en welke invloed minimale bestaansvoorwaarden hebben op die plantesoorten. Gebieden waar zoutminnende plantesoorten onder dergelijke omstandigheden voorkomen zijn in ons land zeldzaam.

De achter de "Zanddijk" gelegen graslanden zijn vooral van ornithologische betekenis als broedgebied voor moeras- en weidevogels, waaronder minder algemene soorten als Bergeend, Snor en Sprinkhaanrietzanger, en bovendien als fourageergebied voor broedvogels van het Naardermeer, zoals Lepelaar en Aalscholver.

Ten aanzien van dit deel van het natuurmonument kan worden gesteld dat aan-

tastingen, gelegen in verstoring van de voor de avifauna noodzakelijke rust en in wijziging van het thans bestaande bodemgebruik, in de eerste plaats moet worden voorkomen. Het bestaande agrarische gebruik van de grond kan normaal voortgezet worden".

Het behoeft geen betoog dat wij met deze aanwijzing buitengewoon gelukkig zijn.

Onze oudere leden zullen zich ongetwijfeld herinneren, dat één van de allereerste naar buitengerichte activiteiten van onze V.M.C. was de uitgave van een rapport, dat gewijd was aan de unieke betekenis van dit gebied. Reeds toen - in het eind van de jaren zestig - bepleitten wij het stichten van een natuurreservaat, aan welk verlangen thans dus is tegemoet gekomen. Wij hadden en hebben echter nog meer wensen ten aanzien van dit gebied. B.v. het aanbrengen van een beschermende reeks eilandjes langs de Zanddijk, het waterverkeer attenderen op de aanwezigheid van een reservaat, het op bepaalde wijze maaien van het riet enz.

Nu de basis is gelegd, kunnen wij echter met meer kans op succes doorgaan met het naar voren brengen van onze verlangens.

Het bestuur.
